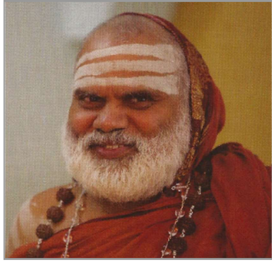

Voice of Jagadguru

advaitam paramanandam

an e-magazine on advaita

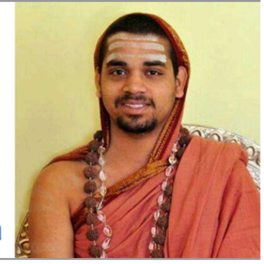

अनुग्रह भाषणम्

युगादीनिमित्त (दुर्मुख संवत्सर) श्रृंगेरी जगद्गुरूंचा आशीर्वाद संदेश

आत्मज्ञान प्राप्त करण्याची इच्छा बाळगणाऱ्या अनेक लोकांना असे वाटते की, तपश्चर्येद्वारे (तपाद्वारे) त्यांना हे ज्ञान साध्य करता येईल; कारण तपश्चर्या त्यांना आध्यात्मिकदृष्ट्या उन्नत करू शकते. म्हणूनच, ते तपश्चर्या करून ती उच्च अवस्था गाठू इच्छितात.

तथापि, खरी तपश्चर्या म्हणजे मनावर मिळवलेले नियंत्रण होय. जोपर्यंत एखादी व्यक्ती आपल्या मनावर ताबा मिळवू शकत नाही, तोपर्यंत ती इतर काहीही केले तरी त्याचा काहीही उपयोग होत नाही. याउलट, जो व्यक्ती आपल्या मनाला नियंत्रणात ठेवतो, त्याला सर्व काही प्राप्त होते.

म्हणूनच, मनाचा संयम आणि त्यातून मिळणारी शांतता यापेक्षा श्रेष्ठ अशी कोणतीही तपश्चर्या नाही.

सर्वच लोक सुखाच्या शोधात असतात. परंतु, समाधानापेक्षा श्रेष्ठ असे कोणतेही सुख नाही. जो व्यक्ती आनंदी आहे, त्यालाच खऱ्या अर्थाने सुखाची अनुभूती येते. जोपर्यंत एखाद्याला आंतरिक आनंद आणि समाधान लाभत नाही, तोपर्यंत कितीही संपत्ती असली तरीही त्याला खरे सुख किंवा समाधान मिळू शकत नाही.

इच्छा-वासनांनी ग्रासलेल्या माणसाचे आरोग्य कदाचित चांगले नसू शकेल; कारण इच्छा-वासना या रोगांचेच मूळ असतात. केवळ इच्छा-वासनांपासून मुक्त झाल्यावरच एखादी व्यक्ती खऱ्या अर्थाने निरोगी होऊ शकते.

शिवाय, माणसाने 'धार्मिक' (नीतिमान) असणे अत्यंत आवश्यक आहे. सर्व धर्मांमध्ये 'दया' किंवा करुणा हाच सर्वश्रेष्ठ धर्म आहे. दयेची बरोबरी करू शकेल असे दुसरे काहीही नाही. जो व्यक्ती दयाळू असतो, तोच खऱ्या अर्थाने 'धर्माचरणी' (धर्माचे पालन करणारा) ठरतो.

शान्तितुल्यं तपो नास्ति न सन्तोषात् परं सुखम्। न तृष्णायाः परो व्याधिः न च धर्मो दयासमः॥

दुर्मुख संवत्सराचे स्वागत करणाऱ्या या युगादीच्या शुभप्रसंगी, या सत्यवचनांची जाणीव सर्वांना होवो आणि 'श्रेयस' (परम कल्याण) प्राप्त करण्यासाठी सर्वजण त्यानुसार आचरण करोत, हीच सदिच्छा!

— जगद्गुरू शंकराचार्य परमपूज्य महासन्निधानम् श्री श्री श्री भारती तीर्थ महास्वामीजी

हस्तामलकस्तोत्रम्

विवस्वत् प्रभातं यथा रूपमक्षं
प्रगृह्णाति नाभातमेवं विवस्वान् ।
यदाभात आभासयत्यक्षमेकः
स नित्योपलब्धिस्वरूपोऽहमात्मा ॥८॥

ज्याप्रमाणे डोळा केवळ सूर्याने प्रकाशित झालेल्या वस्तूच स्पष्टपणे पाहू शकतो—आणि ज्या प्रकाशित नाहीत त्या पाहू शकत नाही—त्याचप्रमाणे, खुद्द सूर्यदेखील डोळ्याला वस्तू पाहण्यास समर्थ केवळ म्हणूनच बनवू शकतो; कारण तो स्वतःच 'आत्म्या'ने प्रकाशित झालेला असतो.

यथा सूर्य एकोऽप्स्वनेकश्चलासु
स्थिरास्वप्यनन्यद्विभाव्यस्वरूपः
चलासु प्रभिन्नः सुधीष्वेक एव
स नित्योपलब्धिस्वरूपोऽहमात्मा ॥ ९॥

एकच सूर्य, मग ती पात्रे हलती असोत वा स्थिर—पाण्याच्या विविध पात्रांमध्ये अनेक प्रतिबिंबांच्या रूपाने भासतो; तरीही, ज्या पाण्यामध्ये तो परावर्तित होतो, त्या पाण्याच्या स्वरूपामुळे तो सूर्य मात्र किंचितही प्रभावित होत नाही. त्याचप्रमाणे, तो एकच 'आत्मन्' (Self)—जरी सतत बदलणाऱ्या विविध बुद्धींमध्ये परावर्तित होत असला—तरीही तो स्वतः मात्र अपरिवर्तनीय राहतो आणि त्या-त्या बुद्धींच्या स्वभावामुळे तो कधीही कलंकित होत नाही.

घनच्छन्नदृष्टिर्घनच्छन्नमर्कम्
यथा निष्प्रभं मन्यते चातिमूढः ।
तथा बद्धवद्भाति यो मूढ-दृष्टेः
स नित्योपलब्धिस्वरूपोऽहमात्मा ॥ १०॥

ज्याप्रमाणे ढगांमुळे दृष्टी अवरुद्ध झालेला एखादा अत्यंत अज्ञानी मनुष्य, ढगांनी झाकलेल्या सूर्याला तेजहीन समजतो; अगदी त्याचप्रमाणे, अविद्येमुळे मोहात पडलेल्या व्यक्तीला 'आत्मा' हा बद्ध असल्याचे भासते. नित्य चैतन्यस्वरूप असलेला तो आत्मा—तोच मी आहे.

(Will Continue…)

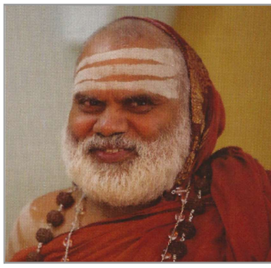

Voice of Jagadguru
advaitam paramanandam
an e-magazine on advaita

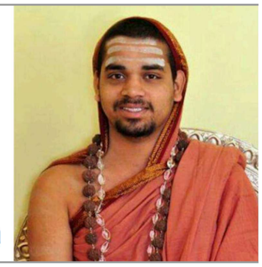

श्रृंगेरीचे पवित्र उगम (The Sacred Origins of Sringeri)

प्रस्तावना: श्री आदि शंकराचार्य

जगद्गुरू श्री आदि शंकराचार्य (इ.स. ७८८–८२०)

अवतराचा दिव्य उद्देश

जेव्हा आध्यात्मिक अंधकार मानवतेला ग्रासतो आणि धर्माची शाश्वत तत्त्वे लोप पावण्याच्या मार्गावर असतात, तेव्हा वैश्विक सुव्यवस्था पुनर्स्थापित करण्यासाठी 'परम चैतन्य' मानवी रूपात प्रकट होते. हे दिव्य अवतार—म्हणजेच 'अवतार'—विशिष्ट रूपांत आणि उद्देशांसह अवतरतात; हे उद्देश त्यांच्या काळातील आध्यात्मिक संकटांचे निवारण करण्यासाठी अद्वितीयरीत्या योग्य आणि समर्पक असतात. या तेजोमय विभूतींच्या पंक्तीत, श्री आदि शंकराचार्य हे स्वतः भगवान शंकरांचाच अवतार म्हणून विराजमान आहेत. बारा शतकांपूर्वी झालेल्या त्यांच्या आगमनाने भारताचे आध्यात्मिक स्वरूपच पालटून टाकले; त्यांनी वेदान्ताच्या गहन ज्ञानाला पुनरुज्जीवित केले आणि विविध प्रदेशांमध्ये राष्ट्रीय एकात्मतेची उभारणी केली. आज जर 'सनातन धर्म' बहरलेला दिसत असेल आणि त्यातील आध्यात्मिक खजिन्याचा लाभ घेणे आपल्याला शक्य होत असेल, तर त्याचे मुख्य श्रेय श्री शंकराचार्यांच्या दिव्य हस्तक्षेप आणि अथक कार्यालाच जाते, हे सर्वमान्य आहे. त्यांचा वारसा जगभरातील साधकांसाठी आजही मार्गदर्शक ठरत आहे; शाश्वत ज्ञानाची ही जिवंत परंपरा ज्या पायावर उभी आहे, तो भक्कम पायाच त्यांचे कार्य ठरले आहे.

एक यथायोग्य प्रकटीकरण

एका अशा युगात, जेव्हा सनातन धर्माचे निर्मळ ज्ञान अभूतपूर्व संकटाचा सामना करत होते—जेव्हा मुक्तीचा वैदिक मार्ग फुटीरतावादी संप्रदायवाद आणि भौतिकतावादी तत्त्वज्ञानांच्या गर्तेत हरवून गेला होता—तेव्हा श्री शंकराचार्य हे मानवतेच्या आध्यात्मिक संकटावरचे एक 'दिव्य उत्तर' म्हणून अवतरले. त्यांच्या काळातील हिंदू समाज असंख्य परस्परस्पर्धी संप्रदायांमध्ये विखुरला गेला होता; प्रत्येक संप्रदाय परस्परविरोधी अर्थ लावत होता आणि अंतहीन वादविवादांमध्ये मग्न होता. या सर्व प्रकारामुळे संस्कृतीचा जो एकसंध आध्यात्मिक पाया होता, तो केवळ कमकुवतच होत चालला होता.

या बौद्धिक गोंधळाच्या वातावरणात, श्री भगवत्पादांनी 'अद्वैत वेदान्ताची'—म्हणजेच उपनिषदांमधील अद्वैत ज्ञानाची—स्फटिकवत स्पष्टता आणली. आपल्या अतुलनीय वक्तृत्वशैलीने आणि सखोल अंतर्दृष्टीने त्यांनी त्या शाश्वत सत्यांना पुनरुज्जीवित केले, जी चुकीच्या अर्थनिर्णयामुळे आणि उपेक्षेमुळे झाकोळून गेली होती. आधुनिक दळणवळण तंत्रज्ञान आणि वाहतूक व्यवस्था उपलब्ध नसतानाही त्यांनी साध्य केलेले हे कार्य अधिकच विस्मयकारक ठरते; कारण त्यांनी संपूर्ण भारतभर पायी प्रवास केला आणि एका आध्यात्मिक पुनरुज्जीवनाची (नवजागृतीची) ज्योत प्रज्वलित केली.

(Will Continue…)

Our Website link : https://www.voiceofjagadguru.com/

Telegram Channel : https://t.me/voiceofjagadguru

Instagram Channel :

https://www.instagram.com/stories/voice_of_jagadguru_voj/3601249542534134684?igsh=MW90YW13N2c5b2hqaA==

WhatsApp Community Channel: https://chat.whatsapp.com/Ly4wlaTu8Kc3sjjEYU8KGu

YouTube Channel : https://youtube.com/@jagad-guru-channel?si=brkLFqiz8sZJ6UlI

Editorial Board		
Sri P A Murali	Hon' Advisor	Administrator & CEO, Sri Sringeri Mutt & It's Properties, Sringeri
Sri S N Krishnamurthy	Hon' Editor	Sri Sringeri Mutt, Sringeri
Sri Tangirala Shiva Kumara Sharma	Hon' Editor	Sri Sringeri Mutt, Sringeri
Sri B Vijay Anand	Web Director	Coimbatore
Smt B Srimathi Veeramani	Web Asst Director & Chief Editor	Tirunelveli
Sri K M Kasiviswanathan	Hon' Editor	Tirunelveli
Sri Vivek Godbole and Team	Translator/writer	Satara, Maharastra